

Politikai
röpiratok,

73.

73

548

ÉSZREVÉTELEK

MAGYAR KIR. IGAZSÁGÜGYMINISTERIUM ÁLTAL

ÜGYVÉDI RENDTARTÁS

TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT

JAVASLATRA.

IRTA

NÉMETH ANTAL KÁROLY

KÖZ- ÉS VÁLTÓ-ÜGYVÉD.

PEST, 1871.

Pfeifer Ferdinánd bizománya.

PFEIFER FERDINÁND

nemzeti könyvkereskedésében Pesten

megjelent

és minden könyvtárus által megszerezhető:

- A világtörténelem napjai** a legrégibb időtől kezdve a jelen-korig. Különös tekintettel Magyarországra. Irta *Pesty Frigyes*. Bevezetéssel *Horváth Mihály*-tól. Két vastag kötet. Ára . . . . . 10.—
- A girondisták története.** Irta *Lamartine Alphons*. Franciaából fordította *Jánosi Ferencz*. 10 kötet . . . . . 10.—
- Rákóczyak kora Erdélyben.** Irta *Szilágyi Sándor*. I-ső kötet 3.60
- Zrinyi Péter és társai ligája** története s a rendkívüli törvényszékek. Irta *Szilágyi Sándor*. Ára . . . . . 1.—
- Rákóczi és Pázmány.** Történeti rajz. A két államférfi levelezésével és okmánytárral ellátva. Irta *Szilágyi Sándor*. Ára 1.80
- Kösziklán épült ház ostroma.** Kocsi Csergő Bálint latin munkája után fordította *Felső-Csernátoni Bod Péter*. Bevezetéssel ellátva és jegyzetekkel kísérve. Ára 1.40
- A nádori és országbirói hivatal** eredete és hatáskörének kifejlődése. Irta *Frankl Vilmos* . . . . . —.75
- Atila-mondák.** Irta *Thierry Amadée*. Fordította Szabó Károly. Ára . . . . . —.50
- A kapcsolt-részek.** (Slavonia-Croatia.) Történelmi s jogviszonyai Magyarországhoz. Előadja *Palugyai Imre* 1.25
- Béla király névtelen jegyzőjének** idejekora és hitelessége. Oklevelek egykoru és közelkoru kútfők szerint bírálta és értelmezte *Podhradczy József* 2.50
- Keleti utazás.** Irta *Jerney János*. 2 kötet . . . . . 5.—
- Erdélyben talált viaszoslapok** és magyar őstörténeti vizsgálatok. Dr. *Erdy János*-tól. Öt könyomattal 2.50
- Egyetemes jogtörténet.** Irta Dr. *Wenczel Gusztáv*. 2-ik kiadás. (A szerző sajátja.) 2 kötet . . . . . 5.—
- A magyar és erdélyi bányajog** rendszere. Irta Dr. *Wenczel Gusztáv*. (A szerző sajátja.) 2.20
- A magyar polgári anyagi magánjog** rendszere. Irta Dr. *Suhajda J.* 4. kiad. (A szerző sajátja.) 1869 . . . . . 4.—
- A honvédelmi bizottmány keletkezése** s a forradalom kitörése 1848-ban. Adalékok Magyarország újabbkori történelméből, *Szeremlei Samu*-tól 1.20

ÉSZREVÉTELEK

A

MAGYAR KIR. IGAZSÁGÜGYMINISTERIUM ÁLTAL

AZ

ÜGYVÉDI RENDTARTÁS

TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT

JAVASLATRA.

IRTA

NÉMETH ANTAL KÁROLY

KÖZ- ÉS VÁLTÓ-ÜGYVÉD.

PEST, 1871.

Pfeifer Ferdinánd bizománya.

L. L. F. 20.05.10.40

DR. BALLAGI GEZA.

Észrevételek

*a magyar királyi igazságügyministerium által
„az ügyvédi rendtartás tárgyában“ közzétett
javaslatra.*

A legnagyobb elismeréssel fogadja — úgy hiszem — nemcsak az ügyvédi kar, de a többi szakbeli közönség, valamint a nagy közönség is a m. kir. igazságügyminister urnak abbeli elhatározását, hogy az ügyvédi rendtartás tárgyában kidolgozott javaslatot közzététetni rendelvén, fől-szólítá egyuttal nemcsak az ügyvédi egyleteket, hanem az egyes szakférfiakat is, hogy kifogásaikat, aggályaikat, s módosítványaikat rövid indokolás kíséretében ő hozzá juttassák.

Nem is hiszem, hogy e közérdekű tárgy a szakbeli közönség figyelmét nagy mértékben föl ne hívja, s hogy különböző nézetek kifejezést ne nyerjenek; és főleg az ügyvédi kar lévén az, melyet a javaslat legközvetlenebbül érint, ugyszólván elengedhetlen kötelességgé válik annak tagjaira nézve, hogy tehetségök szerint segítsék a művet a tökéletességnek minél nagyobb fokára emelni.

†

A gyakorló ügyvéd ismeri, s ismerheti mint senki más állásának viszonyait, a hiányokat s a módokat, melyekkel amazokon javítani, emezeken segíteni lehet; — az alkalom meg van adva, s a biztosítás arra nézve, hogy a teendő észrevételek kellő figyelemben részesítetnek; az indolentia tehát itt nem volna helyén.

E szempontból indulva ki, s engedve a felhívásnak, nézeteimet az alábbiakban a javaslatra nézve, a szakaszok sorrendének fonalán tüzetesen, részletesen, és indokolva elmondandván, észrevételeimet a szükséghez képest aggályok, kifogások, illetőleg módosítványok alakjában teendem meg; itt előlegesen, s általánosságban csak annyit tartok megjegyzendőnek, hogy a javaslat egynémely határozményára nem felel meg a valódi szabadelvűség kívánalmainak, az egyén szabadságát, s önelhatározási jogát gyakran szűkítően s igazolatlanul korlátozza és rendeli alá bizonyos előítéleteknek; — hogy szövegének szerkezete több helyütt nem eléggé világos, és határozott — a mely hibában, sajnos, a legtöbb eddig előterjesztett törvényjavaslat szenved — s ennél fogva különböző értelmezéseknek is adhat helyet, annyival is inkább: mert a javaslatához csatolt indokolás nem ad mindig kimerítő, s teljes megnyugtatóra szolgáló fölvilágosítást.

I.

Szervezet.

Már a 2. §. szövegezését helytelennek s elhibázottnak tartom, miután ez az ügyvédek lajstromába leendő felvétel egyik feltételeül annak kimutatását kívánja, hogy a fölveendő:

„5. vagyona felett szabad rendelkezéssel (helyesebben: rendelkezési joggal) bír.“

E pont tehát úgy a mint szerkesztve van, implicite azon kötelezettséget is magában foglalná, hogy a ki a lajstromba fölvétetni kíván, vagyont is mutasson ki; s e szerint vagyontalan egyén, bár a többi kívánalmaknak a legteljesebben megfelelné is, ügyvéd nem lehetne.

Nem akarom hinni, hogy a kérdéses szakaszpont ezt czélozta, mert ez esetben, a vagyon fogalma nagyon tág határok között mozogván, szükséges lett volna a kimutatandó vagyommennyiséget is kimondani.

De nem akarom hinni a valódi szabadelvűség szempontjából sem, hogy a javaslat bizonyos census megállapítását szándékolta volna kitűzni, és csak az lebeghetett a javaslat szerkesztőjének szeme előtt, hogy az ügyvéd, a fenálló törvények szerint, teljesen önjogú, s képesítve legyen létező vagyonával rendelkezhetni.

A javaslat 2. §. 5. pontjának szerkezete a

mint felállított, változatlanul, épségben maradván: hogyan eszközölné ki azon, életkorának 24-ik évét betöltött, belföldön nyert ügyvédi oklevéllel bíró, s az ügyvédi kamara kerületében állandóan lakó magyar honpolgár, a ki összes vagyonát kiképeztetésére költötte, vagy kiképeztetését is mások segélyének köszönheti, s e végből, valamint hivatásának megkezdhetése miatt kénytelen volt vagyonát meghaladó adósságokat csinálni (pedig minderre számtalan eset van), fölvételét a választmánynál az ügyvédek lajstromába, ha a választmány — a mit jogosan megtehetne — azt kívánná, hogy vagyont — a melylyel rendelkezhetik — mutasson ki?

Az illetőnek vagy őszintén be kellene vallania, hogy vagyontalan, vagy erkölcsi, és szellemi vagyonára utalnia, vagy magának nem helyeselhető módon igazolványokat szereznie.

Nézetem szerint tehát nem a vagyon fölötti rendelkezhetés kimutatását kellene feltételül szabni a fölvételre, hanem helyesebben a rendelkezési jog törvényes korlátozását kizárási okul és feltételül megállapítani; ennél fogva a 2. §. 5. pontja egyszerűen kihagyandó, s az egyébként is hibás szerkezetű 3. §. volna következőleg módosítandó:

„3. §.

A fölvételből kizáratik

a) örökre:

1. az oly jelentkező, ki már az eddig fen-

álló törvényes szabályok szerint az ügyvédség gyakorlatától örökre eltiltatott;

2. a ki illetékes fegyelmi, vagy büntető bíróság jogérvényes határozata által a jelen javaslat szabványainak értelmében, különösen a 73. és 76. §§-ban fölemlített büntettek és vétségek miatt az ügyvédségtől véglegesen elmozdított;

b) meghatározott időtartamra;

a kit az illetékes fegyelmi vagy büntető bíróság jogérvényes határozata az ügyvédség gyakorlatától bizonyos időre felfüggesztetett;

c) határozatlan időre:

1. a ki az elmozdítást maga után vonó büntett, vagy vétség miatt áll vizsgálat alatt — a vizsgálat tartamára;

2. a ki ellen törvényes okokból, és jogérvényesen a csőd, vagy gondnokság alá helyezést elrendeltetett: — a csőd vagy gondnokság fenállásának ideje alatt.

A c) 1. alatti, határozatlan időrei felfüggesztés a vizsgálat eredményéhez képest vagy megszűnik vagy az a) 2. szerint végleges elmozdítássá, vagy végre b) szerint ideiglenes felfüggesztéssé változik.

A 3. §-nak általam itt ajánlott módosítása félremagyarázhatatlanul megállapítja az elmozdítás, és a felfüggesztés fogalmát; egyenkint s határozottan elősorolja ezeknek eseteit, és egyúttal pótolja a 2. §. 5. pontjának kihagyását.

A 4. §. szerkezete a második bekezdéstől

kezdve hiányos; rendelete a gyakorlatban kivihetetlen, s ellenkezik a 63. §. 4. pontjával.

A szakasz első bekezdése épségben hagyatván, annak további szövege így volna módosítandó:

„Ezen bizottság az elnökön, s két elnökhelyettesen kívül tizenhat tagból áll.

A bizottsági elnököt s helyetteseit az igazságügyminister nevezi ki minden év elején; a bizottság tagjait, szintén minden év elején, felében az igazságügyminister nevezi, — másik felében a buda-pesti ügyvédi kamara választmánya küldi ki.

A vizsgáló bizottság — a szükséghez képest — három szakaszban működik, s minden vizsgánál az elnökön vagy helyettesén kívül, ugy a minister valamint a kamara által kinevezettek, illetőleg kiküldöttek közül két-két tagnak jelenléte szükséges.“

Ugy a mint e szakasz a javaslatban szerkesztve van, a második bekezdés a bizottságot csak az elnökből és négy tagból állónak mondja, míg a harmadik bekezdés már az elnök helyetteséről is tesz említést; ugyanez utóbbi bekezdésben azt rendeli, hogy a vizsgánál a minister s a kamara által kinevezettek közül két-két tag legyen jelen; az elnökről nem szól ugyan, de feltehető, hogy ennek, ugy helyettesének jelentését a bizottság tagjain kívül megkívánja, s őket a két-két tag közé nem számítja; most már az a kérdés — melyet a fenálló szerkezet nem

old meg világosan — hány tagból fog állani a vizsgáló bizottság az elnökön kívül, kettőből-e? vagy négyből?

Ha a javaslat az előbbi akarta, a mi — tekintve a vizsga tárgyainak különféleségénél, s kimerítő voltánál fogva a bizottság fáradságos feladatát, s az 1869. évi jun. 10-én kelt igazságügyministeri rendelet által megállapított és eddig fenállott gyakorlatot — alig hihető, annak szövegét így kelle szerkeszteni: „Minden vizsgánál ugy a minister, valamint a kamara által kinevezettek közül egy-egy tagnak stb.“

Az utóbbi esetben pedig, a szakasz jelenlegi szerkezete szerint, mindig az összes kinevezett tagoknak jelenléte kivántatnék, — s az egész bizottság minden egyes vizsgánál teljesen felvolna foglalva.

Hogy ez a gyakorlatban kivihetlen, könnyen felfogható, mert eltekintve attól, hogy a bizottság tagjainak egyéb hivatásuk is lesz, melyet a közügyek vagy magánosok, ugy saját maguk kára nélkül el nem hanyagolhatnak, más gátló akadályok is adhatják elő magukat, melyek egyik vagy másik tagnak jelenlétét időnként lehetetlenítik; — miután pedig a vizsgára jelentkezők joggal megkivánhatják, hogy hivatásuktól: a törvényes föltételek teljesítésének lehetőségétől az intézmények hiányai miatt, habár csak rövid időre is, el ne zárattassanak: mulaszthatlan kötelességévé válik a törvényhozásnak arról gondoskod-

nia, hogy a fenforgó hiányok megszüntettesenek.

Módotiványom szerint a szükséghez képest, a vizsgáló bizottság három szakaszra oszolván, s az elnökön kívül négy-négy tagból állván, képviselve lesz feladatában gyorsan, az egyes tagok túlterhelése nélkül, annyival is inkább eljárni, mert a három szakaszhoz szükséges 12 tagon kívül még négy bizottsági tag marad, kik egyik vagy másik tagnak gátoltatása esetén annak helyére behívhatók.

Az 5. §-nak a joggyakorlat félbenszakítására vonatkozó rendelkezését ilyképen találnám módosítandónak:

„Ha a joggyakorlat betegség, vagy katonai szolgálat esetén kívül — egy évvel, vagy azon túl, legfőlebb azonban három évvel — félbenszakítatik, a már eltöltött idő csak úgy számíthatik be, ha ez két évet meghalad; három évi félbenszakítás után azonban ily beszámításnak, a fenebbi kivételes eseteken kívül, nincs helye.“

Fordulhatnak a betegség, és katonai szolgálat esetein kívül is oly körülmények elő, amelyek a joggyakorlat megszakítását nem mellőzhető okokból igénylik, sőt az illetőre nézve annak szakadatlan folytatását merőben lehetetlenné teszik, — de ettől eltekintve nem egyeznék meg a méltányossággal oly intézkedés, mely egy évi félbeszakítás miatt a lefolyt pár havi, vagy tán már 2—3 évi, sőt pár hónap hiányával teljes

joggyakorlati időt egyformán rendeli eltör-
lendőnek.

Minthogy azon egyetemi, vagy jogakade-
miai tanár, ki ugyane §. rendelete szerint a teljes
öt évet ki nem töltötte, csak eltöltött idejének el-
vesztésével változtathatná meg hivatását, míg az
önálló bíró ily esetben csak is a két éven túl még
be nem töltött harmadik évig terjedő időt koczkáztatná, — a mi a tanárra nézve nem igazolható
méltánytalanság volna, az idevonatkozó bekezdés így volna kiegészítendő:

„Ha a jogtanár hivatását időközben változtatván, öt évet szakadatlanul tanári minőségben ki nem töltött, neki a valóban eltöltött időnek kétharmada a joggyakorlatba betudandó; köteles azonban, ez esetben, egy évet föltétlenül ügyvédnél tölteni.

A 7. §-ra nincs, csak indoklására van megjegyzésem, a mennyiben itt ezen kitétel: „a kamara meglévő tagjai ok nélküli „kizárásuk“ által maguk számára mellékes uton kiváltságot teremthessenek“ nyilván sajtóhiba „ok nélküli kizárások“ helyett; mert úgy a mint áll, értelemzavaró.

A 8. §-ból e tétel: „Ezen áthelyezést a kamara választmánya csak a 69. §. esetében ellenezheti“, egyszerűen kihagyandó volna.

E szakasz a javaslatban indokolva nem lévén, a kihagyást az indokolt 69. § elemzésénél fogom indokolni.

A 10. §. eképen hangzanék :

„Az ügyvéd egyuttal:

a) nem lehet királyi jegyző ;

b) nem viselhet állami hivatalt vagy szolgálatot, kivéve a mennyiben 32 éves koráig a tartalékban, vagy a honvédségnél — a véderőről szóló törvény által — kötelezve van, vagy a honvédség szabadságolt állományában szolgál ;

c) egyéb nyilvános, egyházi, törvényhatósági vagy községi hivatalt, vagy szolgálatot csak annyiban viselhet, a mennyiben a mondott önkormányzati joggal bíró testületek szervezete ezt megengedi, vagy határozataik ezt nem tiltják.“

Eltékintve attól, hogy ezen §. szerkezete, a mint ez a javaslatban van, helytelen, mert a bevezető szavak a *b*) ponthoz, — melyhez ép úgy illeniök kellene mint *a*) ponthoz, — okszerűen nem illeszthetők ; határozmányai az egyházi, törvényhatósági és községi testületek önkormányzati jogának szükségtelen és nem helyeselhető korlátozásait tartalmazzák. Nem akarok félreértetni, — a különféle hivatalok és közjelleggel bíró állások halmozását elvben magam is hibásnak tartom, — s ennél fogva helyeslem, ha az állam saját közegeit az ügyvédség gyakorlatától eltiltja, ha, és a mennyiben ezt általánosságban, vagy bizonyos esetekben szükségesnek látja, és ha ez iránti akarátát a megfelelő helyen törvényes alakban nyilvánítja ; de ne avatkozzék az állam minden alkalommal szükség és felhi-

vás nélkül az önkormányzatu testületek belső ügyeibe.

Az érdekelt testületek legjobban fogják önmagok tudni, összefér-e és mennyiben? saját érdekeik megőrzése mellett, bizonyos közegeiknél az ügyvédkedés hivatalos állásukkal és teendőkkel.

A kérdés alatti szakasz nem is zárja el föltétlenül és általánosan az említett testületek hivatalnokait az ügyvédség gyakorlatától; mert a törvényhatósági és községi ügyészeket, ugy általában a nemfizetéses községi hivatalnokokat az ügyvédkedés jogában meghagyja — a nélkül, hogy mindezt tüzetesen indokolná.

Miért ne gyakorolhatná, például, egyik egyházi, vagy polgári község fizetéses hivatalnoka az ügyvédséget, midőn a másik község hasonló állású, ugyanoly hatáskörű, de fizetést nem huzó közegének ez meg van engedve?

Hisz, ha az egyiknek állásával s teendőivel megfér az ügyvédkedés, a másikéval sem ellenkezhetik; itt csak a község viszonyai, és akarata lehet határozó; bizzuk tehát az illető testületre ennek eldöntését.

A 11. §. szerkezete teljesen el van hibázva, mert kimondhatlanul tág tért ad az önkényes értelmezésnek.

Lehet annak, s kellene is észszerűleg oly magyarázatot adni, hogy minden az egyéni önállóságot, függetlenséget biztosító becsületes fog-

lalkozás összefér az ügyvédi hivatás tekintélyével, — de, sajnos, a mai előítéletekkel még saturalt, korszakban alig várható, hogy ama szerkezet általában i ly értelmezésre találjon.

E szakasz így volna szerkesztendő :

„Az ügyvéd nem foglalhat el oly állást, és nem üzhet oly foglalkozást, mely őt gazdai hatalom alá helyezve, vagy bárki irányában szolgálai viszonyba hozva, az ügyvédi hivatás tekintélyével össze nem fér.“

A szakasz illetén szövegezése mellett, igaz, fog az ügyvéd önállóan üzhetni bárminő kereskedési, gyári, vagy iparüzletet, a nélkül hogy hivatkozással a szakasz rendeletére, őt akár üzletének megszüntetésére szorítani, akár tőle az ügyvédi lajstromba leendő fölvételt megtagadni lehetne, — az is igaz, hogy bevett szokásaink, s a nálunk uralkodó társadalmi szabályok szerint különösnek fogna tetszeni, ha például az ügyvéd egyuttal mint czipész, vagy szabó üzletét vezetné, sőt munkája által abban személyesen is tevékeny részt venne; s az a kérdés merülhetne fel, vajjon a főnebb említett szokások s szabályok mellett volna-e az ügyvédnek, ki egyuttal iparos, hatásköre? nem kerülné-e őt a közönség?

Ugy hiszem, ez az érdekelt ügyvédnek, valamint a közönségnek is teljesen, saját meggyőződése szerint elintézendő magán ügye, — melybe az államhatalomnak zavarólag belenyulnia nincs joga.

De, kérdem, ha a szakasz úgy a mint szerkesztve van, megmarad, s egy, a 2. §-ban előirt kellékekkel bíró iparos magát az ügyvédi lajstromba felvétetni kéri, elutasíthatja-e őt jogosan, és helyes indokolással az ügyvédi kamara?

Nem-e jobb az általam ajánlott, határozott értelmű szerkezet, mint a javaslati, mézgaköpeny-kint nyújtható szöveg, mely különböző értelmezéseknek adhat helyt, s ez által tág tért nyit az egyes eseteknek, kegy, hajlam, sokszor szeszély szerinti eldöntésükre?

A javaslat 10. és 11. szakaszait csak is az által indokolja, „hogya bennök foglalt kizárási okok másutt is főállnak, az ügyvédi egylet javaslatát által is elfogadtattak, csakhogya kimerítően fel nem soroltatnak“.

Nem látom át, miért hogya mit másutt jön a k találának, hozzánk egyszerűen átvétessék, s nálunk jobbal föl ne cseréltethessék.

Az ügyvédi egylet javaslatára utaló indok pedig, szerintem, éppen helytelen, mert eltekintve attól, hogya hasonló indokból a ministeriumnak mindazt, a mit az ügyvédi egylet elfogadott, fel kelle vala vennie javaslatába, — pedig azt nem tette — a ministerium javaslatához, a melyben az előtte fekvő munkálatok anyagát saját megfontolása által megtisztítva, s kiszemelve terjeszti elő, e szerint szó se férhetne; pedig a javaslat elején olvasható felhívás annak megbírálására még az egyes szakférfiakat is felhívja.

II.

Az ügyvédek jogai és kötelességei.

A fejezet czíme helyesebben hangzanék: „Az ügyvéd jogai és kötelességei“, s öszhangzóbb is volna az egész fejezet 12—26 terjedő szakaszainak szövegezésével, hol a midőn az ügyvédnek jogáról vagy kötelességéről van szó, ő mindenütt egyes számban fordul elő.

A 15. §. második bekezdése, midőn az ügyvédtől a megbízás el nem fogadása esetére feltétlenül megkívánja, hogy a felet előreláthatólag érhető káros következmények, vagy veszély elhárítására szükséges lépést tegye, az ügyvédre oly kötelezettséget ró, a mely nem alapszik a méltányosságon, s a melynek teljesítése magára az ügyvédre nézve néha lehetlen, sokszor aránytalan fáradsággal, s költséggel jár, s többször káros is lehet.

Ha az ügyvéd köteles az ügy el-, vagy el nem fogadása iránt késedelem nélkül nyilatkozni, akkor a fél károsulása elhárításának kérdése az igazság és méltányosság alapján a következő szövegezés által meg lesz oldva:

„Ha előreláthatólag a megbízás el nem fogadása a megkereső félre káros következményekkel, avagy jogainak veszélyeztetésével járna: a megkeresett ügyvéd az ily káros következmény, vagy veszély létezésére a felet figyelmeztetni, neki a káros következmény, vagy veszély elhárítására

szükséges megfelelő tanácsot, és utasítást nyújtani köteles.

A meghalt megbízó örökösei, vagy ezeknek lakhelyök a megbízott ügyvéd előtt sok esetben nincsenek tudva; de az innét származható jogkövetkezmények kívánatossá teszik azt is, hogy az értesítés megtörténte, ideje, és módja törvényszerűleg, s kifogástalanul igazoltathassék, ennél fogva a 17. §. első bekezdése így volna módosítandó:

„A megbízó fél elhalta a képviselőt megszünteti, azonban az ügyvéd, mielőtt a fél elhaltáról hitelt érdemlően tudomást nyer, (nem: tudomást szeresz; a mely kitétel a megbízott ügyvéd tevéleges utánjárásától feltételezi a megbízást megszüntető tudomást, és jobbra is, balra is kitérést enged, míg az ajánlott szöveg nem szenved e hibában), köteles ezt a bíróságnak bejelenteni, mely erről az ellenfelet, valamint az örökösöket is, a mint ezek tudva, s lakhelyeik ismerve vannak, vagy nincsenek, a polgári perr.-tartás ide vonatkozó szabályai szerint értesíteni.“

A 18. §. negyedik bekezdése helyett ez volna teendő:

„Az ügyvéd jogosítva van az eredeti ügyiratok átadását, ügyvédi jutalomdíjának, és kiadásainak kifizetése, vagy bírói kézhez letétele előtt a félnek megtagadni, úgy a kívánt másolatok díjait is azoknak átadása előtt követelni.“

Az ügyvéd kell, hogy jogosítva legyen magát jutalomdíjára, és kiadásaira nézve más, helyes

és törvényes uton biztosítani, ha a törvény tőle a követelésének szokszor egyedüli fődözetére szolgáló iratok kiadását követeli.

Ne legyen joga az ügyvédnek arra, hogy tán túlzott, vagy igazolhatlan követelésének föltétlen kielégítése végetta félre nyomást gyakoroljon az által, hogy irományait visszatartja, s tőle ezek használatát elvonja; de viszont: ne tétessék ki azon esélynek, hogy jogos, utóbb megítélendő követelésére nézve, biztosíték hiánya miatt, kielégítést ne nyerjen.

A ministeri javaslat, ellenére a pesti ügyvédi egyesület javaslatának, a visszatartást nem véli megengedhetőnek, miután indokai szerint „az ügyvéd ez iránti keresete más módon biztosítatik“, s ezzel hihetőleg a javaslat 35. §-ra céloz, a mely azonban számtalan esetben nem nyújt biztosítékot; s ha a megbízó ügyében vagy ügyeiben az ügyvédnek érték nem jött kezéhez? ha az összes kezéhez jutott érték csak kis részben fedezi az illető ügyben, vagy ügyekben felmerült költségeket és díjakat? ha az átadott értéknek egyéb kijelentett rendeltetése van? hol ekkor a biztosíték? Mig az ajánlott módosítvány minden esetben a legmegfelelőbb törvényes biztosítékot nyújtja, kitérésekre s balmagyarázatokra nem ad alkalmat, mert rendelete biztos és határozott.

Kivánatos volna, hogy a rend és egyöntetűség tekintetéből a 24. §-ban említett jegyzék mintája kidolgoztatván, a betérjesztendő törvényjavaslatához függesztessék.

Hogy a javaslat 8. és 69. §-ainak netalán elejtendő határozmányai pótoltsanak, és a közönség igényei, s az igazságszolgáltatás kívánalmi lehetőleg, és az egyéni szabad elhatározás kellő kiméletével, szem előtt tartassanak, a 26. §. eképen volna módosítandó:

„Az ügyvéd lakhelyén kívül csak oly bírósági székhelyen tarthat fiók-irodát, hol más ügyvéd nem lakik; — az ezen szakasz értelmében felállítandó iroda azonban beszűntetendő:

a) félév mulva azon időponttól, a midőn a fiók-irodát tartó ügyvéd az ügyvédi kamara által értesítést nyer, hogy más ügyvéd állandóan fog a mondott helyen letelepedni, s hogy ez a fenálló fiók-irodának vagy irodáknak, vagy ezek közül az általa kijelölendőknek megszüntetését kívánja;

b) másfél év mulva azon időponttól kezdve, midőn valamely más ügyvéd a mondott helyen tényleg letelepül, habár az iroda megszüntetését nem kívánta volna is.“

„A fiók-iroda megnyitása, s beszűntetése a kerületi ügyvédi kamarának szabályszerűleg bejelentendő.“

III.

Ügyvédi díjakról

(helyesebben: Az ügyvédi díjakról).

A 28. §. *a)* pontjának ezen szavait: „és a mérséklet korlátait“, mint a melyek nagyon tág érte-

lemmel bírnak, — s ennél fogva sok nem igazolható perre adhatnak alkalmat, — kihagyandóknak vélném.

A 30. §. egészen tarthatatlan, mert egy részről sok esetben épen a peres fél érdekeire nézve hátrányos, — másrészről a jutalom kérdésének általában csaknem legmértányosabb megoldását lehetleníti.

A perlekedő fél sokszor van azon helyzetben, hogy ügyének elintézését be nem várhatván, követelését, vagy a per tárgyát kénytelen áruba bocsátani; — ki képes inkább, mint a perrel foglalkozó ügyvéd a tárgyat valódi értéke szerint megbecsülni? s midőn más, a perbe nem avatott vevő tán nem is, vagy az eladóra nézve csak sokkal kedvezőtlenebb feltételek mellett találkozónék, miért elvonni a lehetőséget, hogy becsületes egyezkedés által magának az ügyvéd tisztességes nyereséget, a fél pedig bajában orvoslást szerezzen?

Hogy becsületes uton-módon kötött ilyenmű szerződés miképen sértené az ügyvédi tekintélyt, vagy ásná alá annak erkölcsi alapját? — miként az indokolásban mondatik, de kifejtve nincs — nem könnyen érthető; — a nem becsületes üzletet pedig távol tartandja épen az ügyvédi tekintély érzete, az erkölcsi alap szilárdsága, s a hol amaz nem jönne tekintetbe, emez pedig hiányoznék: a félelem, a fegyelmi szabályok, — s a büntető törvények következményei-

től, melyek, szükség esetén, a megsértett ügyvédi tekintélyt megboszulnák.

Nem-e inkább sértő az ügyvédi tekintélyre nézve, hogy az, a mi minden, jogok szerzésére képesített egyénnek szabad: e n g e d m é n y e s s é lehetni, tőle részben elvonatik azon, az ügyvédi tekintélyre nézve nem igen előnyös föltevésből, miszerint ama joggali visszaélés az ügyvédi karnál szokásos, és hogy azt csak tiltó rendelettel lehet meggátolni?

Azt helyeslem, hogy az eredeti követelésnek, vagy pertárgynak hányadát változatlanul megállapítva jutalomdíj fejében az ügyvéd ki ne köthesse; de hogy a per végeredményének értékéből bizonyos hányadot ki ne köthessen, annak helyes okát nem tudnám.

Azt értem, hogy ha a követelés, vagy pertárgy például 10,000 ft, ennek egy, akár tized, akár negyedrészt az ügyvéd változatlanul nyelendő jutalomképen ki ne köthesse, bárminő legyen a per kimenetele s eredménye; de hogy a végeredményhez viszonyló jutalmat, hányad alakjában, már előre meg ne állapíthassa, annyival kevésbé látom át, mert a jutalomdíj ilyszerű megállapítása, míg egyrésről a méltányossággal leginkább megegyez, másrésről a fél érdekét leginkább előmozdítja, miután az ügyvédet az eredmény minél gyorsabb elérésére és

fokozására, s ennél fogva munkás buzgalomra serkenti.

Én tehát a 30. §-t így gondolnám helyesen szerkesztendőnek:

„Az ügyvéd a követelésnek, vagy pertárgynak hányadát csak a végeredményhez viszonyítva kötheti ki; — minden, e szakasz rendelkezésével ellenkező egyezkedés érvénytelen, és az ellene vétő ügyvéd fegyelmileg fenyítendő.“

A 31. §. első bekezdésénél a végszavak így hangzanának: „ezekről a félnek személyes bírósága útján, vagy postán téríti vétény mellett díjjegyzéket kézbesítet.“

A 32. §. a hivatkozott könyvek, s azoknak vezetési módja volnának körülírandók, illetőleg meghatározandó, — mert a 24. §-ban említett jegyzéken kívül a rendtartásban minderről említés nincsen.

A 35. §-nak két első bekezdése egészen kihagyatnék, miután a 18. §-nak javasolt új szövege az említettekben foglalt határozmányokat fölöslegessé tenné.

A 3. és 4. bekezdés a javaslat szerkezete szerint megmaradna.

IV.

Az ügyvédi hatalmazványokról.

A 38. §. második bekezdésének rendelete ellenkezik az 1868. LIV. 89. §-ának értelmével,

tehát az utóbbi szakasznak érvénye az újabb törvény által meg fog szünni, — s az új perrendtartás is az ügyvédi rendtartással összhangzásba hozandó lesz.

A 43-ik szakasz felelőssé teszi az ügyvédet eskükinálás, vagy esküelfogadás esetén azért, hogy a fél az eskü minta tartalmát megértette.

Ily felelősséget az ügyvéd megnyugvással és jó lélekkel el nem vállalhat, s rája ilyen háritani nem is lehet.

Föltéve azon, nagyon is lehető esetet, hogy a fél önérdeke által elvakítva, s tudva, miszerint perét csak is az eskü által nyerheti meg, bár az eskümintát meg sem, vagy félre érti, az ügyvéd előtt nyilvánítja, hogy azt megértette, hogyan fogja magát az ügyvéd a felelősség alól mentetni, ha például később az esküt letett fél hamis eskü miatt perbe fogatik, s ő a vád terhét magáról elhárítani akarván, védelmére felhossa, hogy az eskü minta neki kellőleg meg nem magyaráztatott, s hogy ő azt nem értette?

Ne higgyen az ügyvéd saját ügyfele állításának, s bizonyíték-apparatussal vegye magát körül, hogy azt alkalmilag használhassa?

Miért ily visszás helyzetbe hozni az ügyvédet ok nélkül, — midőn a fél eskütétel miatt ugyanis a bíróság előtt jelen meg, a melynek hivatalbeli kötelessége magának meggyőződést sze-

rezni arról, vajjon tisztában van-e a fél a leteendő eskü tartalma itánt?

Ezen szakaszt indokolni a javaslat meg sem kísérté, s azért nehéz belátni czélját, mely legkevésbé sem világos önmagában, s az indokolásra nagyon is rá szorulna.

Nézetem szerint elég volna az ügyvédet csupán azért felelőssé tenni, hogy a fél a mintát valóban aláírta.

S így a mondott §., mely nincs is egészen hibátlanul szerkesztve a javaslatban — figyelembe véve a hitelveikre való tekintettel esküre nem kötelezhető egyéneket is — eképen hangzanék:

„Eskükinálás, vagy elfogadás esetében köteles az ügyvéd egy általa előttemezett, s a fél által aláírt eskü- illetőleg bizonylat-mintát a bírósághoz beadni, és felelős azért, hogy a fél azon mintát — tudva minőségét — aláírta.“

A gondnokság elfogadását sem lehet az ügyvédnek feltétlen kötelességévé tenni, mert az gyakran épen nem lehetséges, sokszor pedig aránytalanul terhes áldozatokkal jár. Míg tehát egyrészt elejét kell venni a nem igazolható visszautasításnak, másrészt az ügyvédnek teljesen szabad akaratu elhatározást kell engedni a jogosult el nem fogadásra.

A javaslatnak idevágó 46. §-a tehát így módosulna:

„Az ügyvéd bíróság által, per folyama alatt,

gondnokul kirendeltetvén, a megbizást elfogadni rendszerint köteles.

Ha azonban fontos okoknál fogva a megbizást elfogadni nem volna képes, vagy nem akarná, tartozik ezt a megbizás vételétől számított legfölebb 24 óra alatt a kirendelő bíróságnak bejelenteni, mely viszont kötelezve van haladék nélkül más gondnokot rendelni.

A bíróság minden egyes ily el nem fogadási esetet tudomására fogja hozni azon ügyvédi kamarának, melynek tagja a megbizást el nem fogadott ügyvéd.

A kamara viszont az ügyvédet az el nem fogadásnak igazolására felszólítja, s a körülmények szerint azt igazoltnak mondja ki, vagy az igazolásnak helyt nem adván, az el nem fogadó ügyvéd ellen a fegyelmi eljárást indítja meg.

V.

Az ügyvédjelöltekről.

A 48. §. kételyben hagy a felöl: szabad-e, s minő szabály megtartása mellett az ügyvédjelöltnek főnökétől más ügyvéd kamara-kerületében székelő ügyvédhez átlépni?

Hiszem, hogy a javaslat az ily átlepést gátolni nem akarta, — de jogosan nem is akarthatta.

Az említettem szakasz hiánya tehát pótlendő volna, s a szakasz eképen szövegezendő:

„Az ügyvédjelölt akár ugyanazon, akár más kamara kerületében székelő ügyvédhez átléphet.

Köteles azonban:

a) az első esetben átlépését, mindkét ügyvéd bizonyítványával együtt, tizenöt nap alatt az ügyvédi kamarának bejelenteni;

b) az utóbbi esetben pedig volt főnökének a kerületbeli ügyvédi kamara megerősítésével ellátott bizonyítványát azon ügyvédi kamarának, melynek kerületébe átlép, a bejelentésnél bemutatni.“

A javaslat, mely indokolásban kifejtett elvéhez képest az ügyvédjelöltnek önállóságot akar biztosítani, amaz elv gyakorlati alkalmazásánál sok kívánni valót hagy hátra.

Elismerem a nehézségeket, melyek a kérdések kifogástalan megoldása körül felmerülnek; tudom, hogy szerfölött bajos az ügyvéd, s az ügyvédjelölt közötti viszonyokat specialis rendtartás által aképen rendezni, hogy, míg egyrésről az ügyvédnek az őt megillető fölény biztosítatik, másrésről az ügyvédjelöltnek önállósága méltatlan csorbulást ne szenvedjen.

A javaslat úgy véli a kérdést megoldhatónak, ha egész általánosságban kimondja: „mísz szerint az ügyvédjelöltek kötelesek hivatásukban szorgalommal eljárni, a joggyakorlat idejét kiképzetésökre felhasználni, s tartózkodni oly mellékfoglalkozásoktól, melyek abbéli hivatásukkal öszsze nem férnek“ s hozzáadja, hogy

„Az ügyvéd a nála joggyakorlaton lévő ügyvédjelölt magaviseletéről az ügyvédi kamarának félévenként jelentést tesz.“

A 49. §-nak eme rendeletei oly határozatlanok, s oly tág értelműek, az ügyvéd tekintélyének ép úgy, mint az ügyvédjelölt önállóságának oly hátrányosak, hogy azokat módosítani mulhatlanul szükséges.

Az ügyvédjelöltet szorgalomra és kellő kiképzetésének kitelhető módoni megszerzésére amugy is serkenti, sőt kényszeríti a vágy kitűzött célját elérhetni, de saját érdekében, azon ügyvéd is, a kinél joggyakorlaton van; s azért, a javaslatba fölvenni a főnebbi lényegtelen, és legalább is fölösleges határozmányokat, s viszont kihagyni a lényegeset: a mely az ügyvédjelöltnek viszonyát az ügyvédhez meghatározza, nem tartom czélszerűnek.

Azt pedig, hogy az ügyvéd ama §. rendelete szerint mintegy hivatalból, kötelességből gyakorolja a rendörködést joggyakornoka irányában, sem az ügyvédi tekintélylyel, sem az ügyvédjelöltnek önérzetével, és kellően önálló függetlenségével megegyeztetni nem tudom.

Véleményem szerint minden tekintetbe vehető érdeket felkarolna következő szerkezet a 49. első bekezdése helyett:

„Az ügyvédjelölt köteles magát általában, s a mennyiben ezek őt illetik, a jelen ügyrendtartás szabályaihoz alkalmazni; különösen pedig

tartózkodni a 11. §-ban az ügyvédekre nézve is eltiltott foglalkozásoktól.“

„Viszonyait azon ügyvédhez, kinél joggyakorlatra belép, irrott, alakszerű szerződés szabályozza.

„E szerződés egy eredeti, vagy hitelesített példányban a kerületbeli ügyvédi kamaránál beadandó, s annak levéltárában elteendő; tartalma mérvadó leendő az ügyvéd, s ügyvédjelölt között netán felmerülendő panaszok eldöntésénél; — ugyanazért ki kell terjednie:

- a) a joggyakorlat tartamára ;
- b) az ügyvédjelölt átvállalt kötelezettségeinek lehető pontos meghatározására ;
- c) a megállapított netáni rendes fizetésre s egyéb díjazásra, s ezeknek módozataira; — s végre
- d) a szerződés időelőtti felbontásának eseteire s módjára.

Ily szerződést a bár törvény szerint nem teljes koru ügyvédjelölt is jogérvényesen köthet.“

A §. második és harmadik bekezdése épségben maradhatna.

Az ajánlottam módosítvány, mig egyrészt növeli az ügyvédjelöltben az önállóság érzetét, s őt már idejekorán rendre, ügyeinek törvényszerű elintézésére szoktatja, másrészt biztos alapot ad a netáni vitás kérdések igazságos eldöntésére.

Az ügyvédjelölt magaviseletéről eléggé fog

tanuskodni azon körülmény, ha a közhatóságokkal összeütközésbe nem jő, s ha az ügyvéd, kinél joggyakorlatban van, nem kényszerül a vele kötött szerződést idő előtt, használhatlansága okából megbontani.

Mind az első, mind a második esetben tudomására jut ez a kamarának, a nélkül, hogy az ügyvéd kénytelen volna, akár az ellenörködést, hogy ne mondjam kémkedést gyakornoka ellenében, s ezzel együtt az ily eljárás odiumát magára vállalni, akár pedig tán önkénytelenül is valótlán jelentést tenni.

Eltekintve attól, hogy a félévenkinti rendes jelentés mind az ügyvédnek, mind az ügyvédi kamarának munkáját ok nélkül szaporítja, ha ily jelentések nem adatnak is be, a kamara az 50. §-ban említett hiteles bizonyítványt jó lélekkel kiadhatja mindazon ügyvédjelöltnek, a ki ellen joggyakorlatának ideje alatt panasz nem érkezett.

Az 51. §. végpontja fölösleges, mert már a szakasz elején általában ki van mondva, hogy az ügyvédjelölt fölléphet az ügyvéd helyetteseként „mindazon ügyekben, melyekben a fenálló törvények szerint az ügyvéd személyes jelenléte, s közreműködése nem szükséges;“ de azonfelül tekintettel a most érvényben lévő 1868. LIV. tczikkre, annak értelme nincs, miután szóbeli (sommás) polgári ügyet perrendtartásunk nem ismer olyat, melyben a felet csak ügyvéd képviselheti.

Vagy tán a javaslatban már tekintet van az új, még tárgyalás alá sem vett perrendtartásra, illetőleg a szóbeliségnek, és közvetlenségnek a polgári ügyekben általánosítására?

De még ez esetben sem szükséges a végpont, s azért kihagyandó volna.

VI.

Az ügyvédi kamarákról.

Ámbár, a javaslat indokolásánál fogva, helyeslem azt, hogy az ügyvédi kamarák kerülete nagyon szűkre ne szabassék, tizenöt ügyvédi kamarát az egész ország területére való tekintettel nagyon kevésnek tartok, mert így átlag 300 mértföldnyinél is nagyobb kerülete lenne egy-egy ügyvédi kamarának, a mi, tekintve főleg eddigi hiányos közlekedési viszonyainkat, szerfölött nehezitené az ügykezelést.

Ennélfogva természetesen mind a kamarák számainak, mind székhelyeiknek s kerületeiknek megállapításánál a közlekedési eszközök volnának főleg számba veendőek, s az 53. §. ily értelemben lenne módosítandó.

Miután a javaslat az ügyvédjelölteknek fölvetelét az ügyvédi kamarákba majdnem hasonló módon eszközli, mint az ügyvédekét; miután továbbá nekik nagyon helyesen felszólamlási jogot is enged (67. §.), miután végre, tekintve az ügyvéd, s ügyvédjelölt állásának különbségét, ez

utóbbi egészen azon jogokkal, melyekkel az ügyvéd bír, felruházni nem lehet:

az 54. §. így volna módosítandó:

„A kerületben lakó, s a kamara fölvételi lajstromába bejegyzett ügyvédek, s ügyvédjelöltek, az előbbieknél szavazati joggal, az utóbbiak nélkül, tagjai az ügyvédi kamarának.“

„Mindegyik ügyvéd, és ügyvédjelölt ugyanegy időben csak egy kamarának lehet tagja.“

Az ügyvédi kamara választmányi tagjainak legkisebb számát ugyan célszerűnek tartom megállapítani, de helyesnek látom azt is, hogy e szám azontúl a tagok számához arányban növeltesék, s azért az 55. §-t így tartanám módosítandónak: „Mindegyik ügyvédi kamara a kerületében levő ügyvédek sorából egy választmányt választ három évre, mely áll: egy elnökből, elnöki helyettesből, jegyzőből, pénztárnokból, ügyészből, s legalább is nyolcz választmányi tagból; ha a kamara ügyvédtagjainak száma a 250-t meghaladná, minden további 30 tag után egy rendes választmányi tag választandó; a netán be nem töltött 30 szám is, ez esetben, teljesnek tekintendő.“

„A rendes tagok számához aránylag fél annyi póttag választandó. A rendes választmányi tagoknak vidéken legalább egy harmada, Budapestben két harmada, a póttagoknak pedig egy negyede, valamint az elnök, jegyző, ügyész és

pénztárnok a kamara székhelyén lakó ügyvédek közül választandó.“

Az 57. §. első bekezdésének végéhez volna teendő: „s legalább 15 nappal a választás napja előtt.“

Ugyanezen szakasznak harmadik bekezdése, ámbár ezt nyíltan ki nem mondja, a mint látszik, a nyilvános, aláírt jegyekkel való választást czélozza, és nagyon helyesen, de akkor azt világosan ki kelle fejeznie, s ennél fogva a harmadik bekezdés így fogna hangzani :

„A választás a kamara ügyvédtagjainak sajátkezüleg aláírandó, nyilvánosan, és rend szerint személyesen benyújtandó választási jegyeivel történik.

A távollévők sajátkezüleg aláírt választási jegyeiket szokott rendes pecsétükkel lezárva borítékban küldik be a közgyűlésre, hol azok nyilvánosan felbontatván, a kirendelendő szavazatszedő-bizottmánynak átadatnak.“

Megjegyzem, hogy a javaslatnak azon kitételét „hivatalos pecsétjével pecsételve“ nem tartom helyesnek, mert az ügyvéd nem hivatalnok, s irodája nem hivatal; minek tehát oly kitétel használni, mely eltekintve attól, hogy az ügyvédi független állásnak meg nem felel, a tényleges állapotot nem jellemzi, s azonfölül szükségtelen; de egyébként is, hol van egyáltalán az egész javaslatban megírva, hogy az ügyvéd fel van jogositva, vagy hogy köteles hivatalos pecséttel élni?

A szakasz két utolsó bekezdése maradhatna.

Az 58. §. méltatlan, nem helyeselhető presziót gyakorol az ügyvédre; méltatlant: mert nem engedi meg neki, hogy bármi helyes oknál fogva visszautasíthassa a választást; — s nem helyeselhető, már a választmányi tagsági állást tekintetöleg sem: mert ugy tünteti azt elő, mint oly terhet, a melynek átvállalására a megválasztottat kényszeríteni kell; pedig ugy hiszem, maga a kartársak bizalma, s az állás díszes volta elég biztosíték arra nézve, semhogy azt a megválasztott el nem fogadható ürügyök alatt visszautasítsa.

Az 58. §-t tehát így javasolnám módosítani:

„A választást az, ki már a lefolyt időszak alatt mint választmányi tag működött, s minden további indokolás nélkül visszautasíthatja.“

„Ezen eseten kívül, ha valaki a választást elfogadni vonakodik, visszautasításának indokait írásban kifejtve a választmányhoz beadni, s ennek kivánságára azokat hiteltérdelemöleg igazolni tartozik.“

„A személyesen megjelent választott a visszautasítást a közgyűlésnek szóval azonnal bejelenteni, a távollévő eziránti egyszerű, vonatkozólag indokolt nyilatkozatát legfölebb nyolcz nappal megválasztatásának tudomására jutása után írásban a választmányhoz beadni köteles; a visszautasításnak a fönebbiek szerint kell történnie,

bármely egyéb eljárás minden esetben a választás elfogadásának tekintendő, s ezzel egyenlő foganatu.“

„A beadvány fölött a választmány indokolt, végérvényes határozatot hoz.“

„Ha valaki az elfogadott választás tisztét teljesíteni vonakodik: a választmány őt választói s választhatói képességéről, illetőleg a 63. §. 4. pontjában érintett kijelölésből kizárhatja.“

„Az ilyképen kizárt kamarai tagot saját kérelmére a legközelebbi közgyűlés visszahelyezheti.“

„Az elfogadott, vagy ilyenek tekintendő választmányi tagságról a kamara bármely tagja is csak írásbeli, indokolt beadványban mondhat le, a melyre nézve az eljárás a fönnebbiek szerint történik.“

A 63. §. 4. pontja összhangzásba volna hozandó a javaslat 4. §-val, s így szólna:

„a buda-pesti ügyvédi kamaránál: az ügyvédi vizsgáló bizottsághoz szükséges tagok kiküldése.“

A 66. §. szükségtelenül korlátolja az ügyvédi kamara végérvényes rendelkezési jogát, saját belügyeinek szabályozásában, s én a javaslati 66. §. helyett, mely a ministeri tervezetben indokolva úgy sincsen, azt javasolnám:

„A közgyűlés által megállapított ügyrend azonnal hatályba lép, s az igazságügyministerhez tudomásvétel végett felterjesztendő.“

A 67. §. utolsó bekezdésének első pontja összhangzásban a javaslattal, így módosulna:

„A kamarának a közgyűlésen jelenlévő minden ügyvédtagja bir szavazattal“ (stb. a javaslat szerint).

Bár a javaslat szerint a királyi ügyész nem tagja a kamarának, s ennél fogva ennek tanácskozmányaiban szavazattal úgy sem bir, félreértések, s téves magyarázatok kikerülése végett (mert a 68. §. szerint „az ülésben részt vesz“), a 68. §. egy új bekezdéssel volna bővítendő:

„A kir. ügyész a kamara tanácskozmányaiban szavazattal nem bir, s netáni óvását köteles nyomban indokolva előadni, mely óvás a gyűlés jegyzőkönyvébe fölveendő.“

A 69. §., tekintettel a módosított 8. §-ra, kimaradna.

Igaz, hogy — az indokolás szavai szerint — az „ügyvédség“ érdekével nem ellenkezhetik, s hogy az „ügyvédség“ önállóságát nem sérti, de ellenkezhetik az „ügyvéd“ érdekével, sérti az „ügyvéd“ önállását, a mit tennie nem szabad, s pedig annyival kevésbé, mert hol a szükség megkívánja, ott ügyvéd mindenesetre fog megtelepedni, vagy a 8. §. értelmében irodát nyitni, s így a közönség érdeke is kielégítetik.

VII.

Az ügyvéd felelősségéről.

A 75. §-ban a birságoló bíróság határozata ellenében perorvoslat nem engedtetik, — a mi nézetem szerint helytelen, — tekintve azt, hogy ily birságot bármely bíróság is alkalmazhat, s így sokszor egyes embernek hibás nézete, ferde felfogása, néha szeszélye is, orvosolhatlan bajt hozhat méltatlanul az ügyvédre, mert itt nem a birságnak összege, hanem a jogsérelem kell, hogy fontolóra vétessék; — s azért az illető pontot így módosítanám:

„Ily határozatok birtokon kívül felebbezhetők a legfőbb törvényszékhez.“

A 77. § *b)* pontját határozottabban vélném körülírandónak, és pedig:

„*b)* ha díjazott közbenjárók által, vagy egyéb közbotrányt okozó módon ügyfeleket keres.“

A 78. §-t a javaslat legelhibázottabb részének, s azért föltétlenül kiküszöbölendőnek tartom.

Ha kötelességét szegi az ügyvéd: indításék meg ellene a fegyelmi eljárás, és hozassék ügyében annak rendén ítélet, de hogy a választmány, a fegyelmi eljárás megindítása nélkül, rája bármilyen büntetést szabhasson, — főleg főlebbvitel megengedése nélkül — azt helyesnek, sem szükségesnek nem tartom; és pedig szükségesnek

azért nem, mert a legkisebb kötelességszegések is csak fegyelmi vétségek lévén, a 79. §. szerint csekélységükhöz képest épen azon büntetésekkel fenyegetők, melyek a 78. §-ban kiszabvák.

Szükségesnek tartanám a 79. §-ban kimondott büntetések alkalmazhatóságát is meghatározni, s azért a szakaszt eképen vélném bővítendőnek:

„A 3. és 4. pont alatti büntetés csak a 76. §. b) pontjának, és a 77. §-nak eseteiben alkalmazható; s az utóbb említett esetekben csupán akkor, ha daczára annak, hogy az írásbeli feddés, vagy pénzbírság az illető ügyvédre már hasonló vétség miatt alkalmaztatott, ő mégis abba visszasett.“

Nem tartom megegyeztethetőnek az ügyvédi állás függetlenségével, hogy bármely egyén, vagy testület hivatalból, de hivatlanul a megbízó fél, s az ügyvéd közé tolakodhassék, s azért a 80. §. így volna kiigazítandó:

„A választmány, az érdekelt felek panasza folytán, a kamara lajstromába felvett ügyvédet egyes ügyek vitele iránt igazolásra felhíthatja, és erre 100 ftig terjedhető bírság terhe alatt, avagy a fegyelmi eljárásali fenyegetés mellett szoríthatja.“

A 80. §-ra nézve még azon megjegyzést is kell tennem, hogy annak azon kitétele „a kamara területében ügyködő ügyvédet“ a javaslatnak vagy azon, az 1. §-ban kimondott elvét, hogy:

„mint ügyvéd az ország összes bíróságai előtt ügyködhetik, a ki bármely ügyvédi kamaránál az ügyvédek lajstromába fölvétetett“ — sérti meg; — vagy összeütközésbe jő az illetékség kérdésében intézkedő 88. §-sal.

Mert a 80. §. szerint a mint az a javaslatban áll, például a pozsonyi ügyvédi kamaránál bejegyzett ügyvédet igazolásra szólítná fel a mármarosszigeti ügyvédi kamara, ha annak esetleg valamely, e kamara kerületében létező bíróságnál folyamatban lévő pere volna; — a mit a javaslat alig hiszem, hogy czélzott, míg viszont azt sem teszem föl, hogy így mellékesen a 80 §. által az ügyködhetésnek egy kamara kerületére való szorítását akarta volna kimondani.

VIII.

Fegyelmi eljárás.

A fegyelmi eljárásra nézve előlegesen, s általában kijelentem, hogy a javaslatnak a fegyelmi hatóság szervezésére vonatkozó nézeteit egyszerűségüknél, s határozottságuknál, és ennél fogva az ügyek gyors menetére gyakorlandó hatásuknál fogva helyesebbeknek tartom, mint a pesti ügyvédi egylet tervezetét; a mik ellenben magát ezen hatóság eljárásának módját, valamint a királyi ügyésznek a javaslatban engedett túlságos befolyást illetik, azokra nézve nyomós

kifogásaim vannak, melyeket annak helyén, az egyes szakaszoknál előadandók.

Igy:

ha a prrts. 297. §. 8. pontjában megengedi a semmiségi perorvoslatot, az ügyfelek jogsérelme nélkül a jelen ügyrendtartás sem mellőzheti a 90. §-nak hasonló eseteiben azt; — s azért ezen 90. §. második bekezdése így módosulna:

„A kifogás felett az illető fegyelmi bíróság határoz; határozata ellen semmiségi panasznak van helye, a mely azonban az eljárás további folyamát nem gátolhatja.“

A 91. §. értelme szerint már a királyi ügyésznek joga volna bármikor, s bármi ürügy alatt, a fegyelmi eljárás megindítását kezdeményezhetni, s ugy akár a kamarának, akár magán feleknek ügyeiben, való, vagy képzelt jogsérelem miatt az illető felek tudta, s beleegyezése nélkül, sőt akaratuk ellen is föllépni.

Én hasonló jogot, mely igen könnyen bitorlásra vezet, senkinek sem adnék, s mindenkinek a kezdeményezést csak oly ügyben engedném, a melyben érdekelve van, egyedül a rendes bíróságnak állandván kivételképen jogában a 74. §. eseteiben az ügyet a büntető bírósághoz, illetőleg ügyvédi kamarához további eljárás végett hivatalból áttenni.

A bíróságnak ezen joga a 75. §. eseteiben a dolog természetéből foly.

A főnebbi elvnél fogva a 91. §. imigy hangzanék:

„A fegyelmi eljárás megindítását kérheti:

1. a kamara ügyésze, mint közvádoló;
2. valamely bíróság (a 74. és 75. §§. esetiben).
3. valamely tekintélyében, vagy jogaiban sértett hatóság;
4. minden, jogsértelmet panaszló magán fél;
5. A királyi ügyész, ha erre valamely bíróság, hatóság, vagy hivatal által megbízatik.

A hozandó határozat a panaszló, s panaszlott félnek, ugy — minden esetben — a kamara ügyészének is kézbesítendő.

Ezen határozatot, ha az a vizsgálat megindítását megtagadta, a kamara ügyésze, s a panaszló fél annak kézbesítésétől számítandó 3 nap alatt felelbbvihetik a legfőbb törvényszékhez.“

A 96. §. első bekezdése érintetlenül hagyatván, a második így volna módosítandó:

„E határozat kézbesítését 91. §. utolsóelőtti, — fölelbbvitelének esetét, és módját ugyanazon §. utolsó bekezdése szabályozza.“

A 97. §. második bekezdése így szólna:

„Ezen határnapról a panaszló fél is értesítendő.“

Ugyan a mondott elvhez képest, a királyi ügyészt több jog nem illetvén meg, mint a magán panaszlót, a 113. és 114. §. így módosulnának:

113. §.

„Ha a kamara ügyésze a fegyelmi pert megindítani, vagy folytatni nem akarja: a panaszló királyi ügyész, vagy magán fél azt, saját felperesége alatt viheti, folytathatja s egyáltalán mindazon jogokkal élhet, melyek a főnebbiek szerint a kamara ügyészét megilletik.“

144. §.

„Ha a kamara ügyésze viszi a pert, a panaszló, mint mellékes fél szintén önállóan folyhat be, s a szóbeli tárgyalásnál, a kamara ügyésze után terjeszti elő indítványát.“

Magánfél azonban az előző, és a jelen szakaszban foglalt jogait csak e célra különös meghatalmazvánnyal ellátandó, és a fegyelmi bíróságnak bejelentendő ügyvéd által érvényesítheti, kivél a bíróság minden határozatait közölni tartozik.“

„Magánféltől felebbezés, vagy indítvány csak rendes meghatalmazvánnyal ellátott ügyvéd ellenjegyzése mellett fogadtatik el.“

A 118. §. utolsóelőtti bekezdése a többi határozmányoknak megfelelőleg így hangzanék:

„A felfüggesztés iránt hozott határozat ellen mind a vádlott, mind a közvádoló, és a panaszló fél a kézbesítéstől számítandó 15 nap alatt felebbvitellel élhet.“

A 119. §. első bekezdésében minden félre-magyarázás kikerülése végett határozottan kimondandó volna, hogy a fegyelmi eljárást az

ügyvédjelöltek felett a választmány „szintén a jelen törvényben, s különösen annak VIII. fejezetében kimondott elvek és szabályok szerint gyakorolja“, az ügyvédjelölt sem vettethetvén jogosan alája más, szigorúbb eljárásnak: tőle a felelősségi jog sem volna megvonható azon esetekben, hol ez az ügyvédnek megadatik; ugyanazért ezen szakasz második bekezdése csak annyiból állna:

„A kitorlési határozat a fölvételt bármely másik ügyvédi kamaránál is kizárja, s a kitorlott jelölt ügyvédi vizsgára nem bocsátható.“

IX.

Az ügyvédi ügyködhetés megszünte.

A 121. §. 4. és 5. pontjai helytelenül vannak az ügyködhetés megszüntéről szóló ezen szakaszba foglalva, mert:

az ezen két pontban elősorolt okok egyike sem vonja magára a föltétlen, és végleges megszüntetést, s a felfüggesztés, és ennek tartama iránt a 4. pont eseteiben az illetékes fegyelmi, vagy büntető bíróság határoz; — az 5. pont eseteiben pedig a csőd, vagy a gondnokság alatt állás tartama mérvadó.

Azért is ezen 4. és 5. pont kihagyásával a javaslat szerinti 6. pont 4. pont gyanánt csatlandó az előbbi háromhoz.

Még kell említenem még eme szakasznál,

hogy a 4. pontban egy nagyon jelentékeny sajtóhiba — mert csak ilyennek vehető a javaslat 12. §-ára (a 11. §. helyett) történt hivatkozás — csuszott be.

Ugy a mint a javaslat kinyomtatva van, a 121. §. 4-ik pontja szerint megszűnnék az ügyvéd ügyködhetése, ha jogával élve „biróság, vagy egyéb hatóság előtt feleket díjfizetés mellett képviselne“. (12. §.)

Az egészben csak az nevezetes, hogy egy közérdekű, pár ivnyi ministeri javaslat, melyre az egész szakközönség figyelme nemcsak irányul, de különösen fel is van híva, nem javítatott ki a kellő figyelemmel.

A 122. §. szerint főnebbivel egyezően a „2—5. pontok eseteiben“ a „2. és 3. pontok eseteiben“ lesz a hivatalos vizsgálat eszközöndő.

X.

Átmeneti intézkedések.

A javaslat 1. §. ugyan határozottan kimondja, hogy a bármely ügyvédi kamaránál fölvetett ügyvéd az ország összes biróságai és hatóságai előtt ügyködhetik; tekintve azonban Fiume iránti még eddig nem teljesen tisztázott viszonyainkat, s különösen azt, hogy a jelen törvény 6. §-ban elősorolt vizsgálati tárgyak között az 1840. XV. II. 228. §-ban említett tenger-

ügyelési törvények, s törvényes szokások nem foglaltatnak: minden kétely kikerülése végett szükségesnek tartanám e tekintetben is a határozott intézkedést, a mely vagy magában a törvényben megállapítandó, vagy a végrehajtással megbízott igazságügyministerre ruházandó volna.

Miután bár kivételesen, de mégis adhatja, s fogja magát előadni eset, hogy a magyar ügyvéd magának a képesítést a tengermelléken ügködhetni, meg akarja szerezni, Pesten pedig a felforgó körülmények között az illetőnek megfelelő megvizsgálása alig volna lehetséges: legczélszerűbbnek tartanám, ha a főnhivatkozott törv.-cz. érvénye továbbra is világosan föntartatnék.

Igy tehát befejeztem volna az ügyvédi rendtartás tárgyában közrebocsátott ministeri javaslat fölötti észrevételeimet. — Íparkodtam, mielőtt a nyilvánosság elé terjeszteném, azoknak helyességét a legbehatóbb, s elfogulatlanabb birálat alá venni, s azok elfogadásánál, mindig az ügynek hasznát tekinteni; lehet, hogy némely körülmény elkerülte figyelmemet; lehet, hogy egynémely kérdést hibásan vagy hiányosan oldottam meg; — de ha csak némileg is járultam észrevételeim által a tárgy megvilágításához, a fogalmak tisztázásához, és megoldás könnyítéséhez — nyert az ügy, s vele együtt én is; az ügy: az eszmék tisztázása, helyes iránybani kifejtése tekintetében; én: azon öntudatban, hogy a közügyeknek munkálkodásom által használtam.

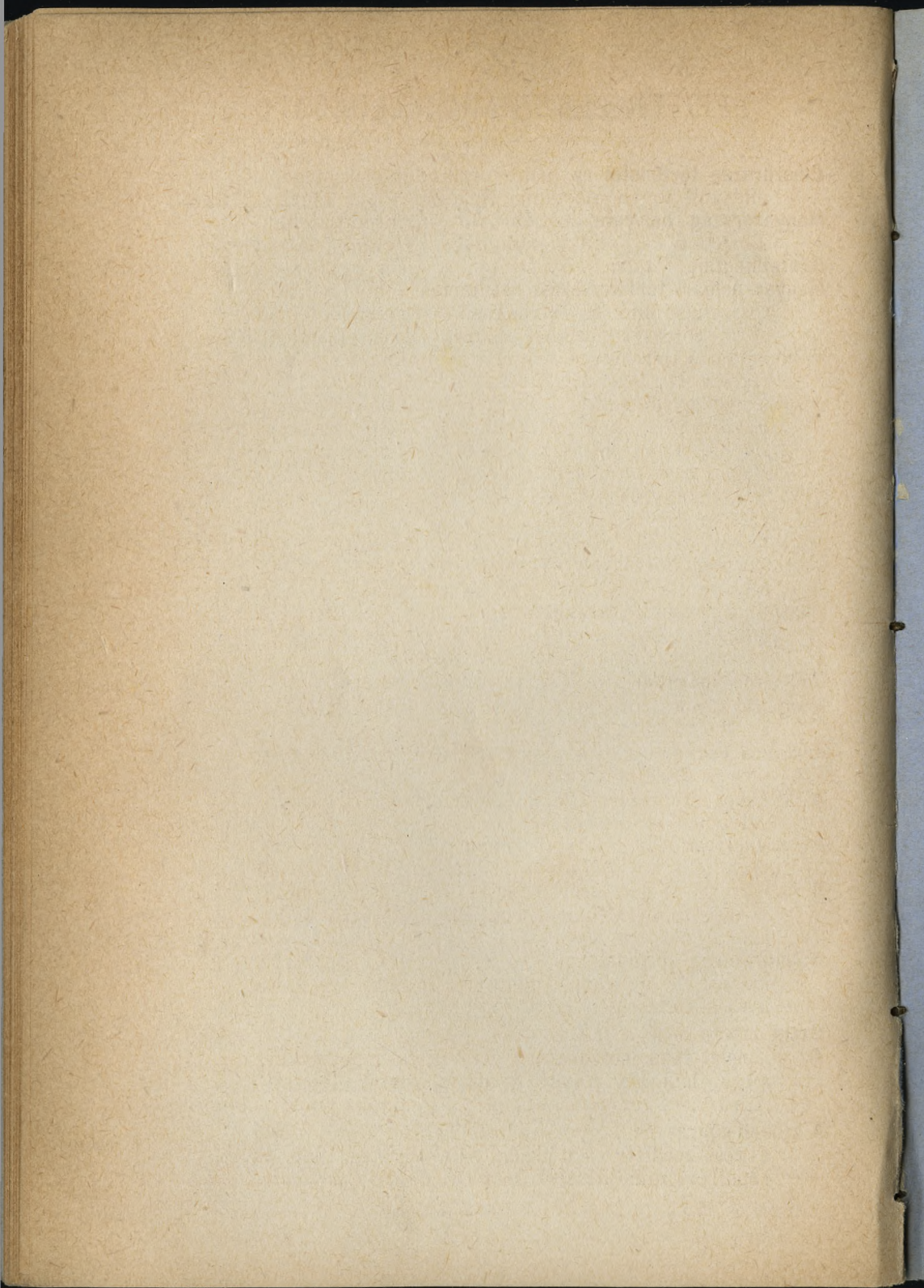
Az általam javaslott változtatásokat bővebben — egyelőre — nem indokoltam; ha azonban — mit óhajtok — vita tárgyaivá lennének, kész vagyok azokat tüzetesebben is védelmezni, s ha jobbak ajánlatnának, ezeknek helyességét szíves örömet beismerni.

Most csak azt kívánom, hogy az ige mielőbb
testet öltön, s lényegében úgy, mint alakjában
lehetőleg tökélyesítve, foglalja el helyét, a kor
kívánalmaihoz képest szabadelvűleg rendezendő
jogi állapotaink szervezetében !

Dr BALLAGI GÉZA.

PFEIFER FERDINÁND KIADÁSAI:

Olaszország története az újabb uralkodóházak megalapításától fogva mostanig. <i>Reuchlin</i> -tól. 2 kötet	1.—
Magyarország helyzete az európai államrendszerben. Történeti és politikai tanulmány. <i>Tanárky G.</i> -tól	2.—
Büntetőjogtan. <i>Pauler Tivadar</i> -tól. 2. kiad. 2. kötet	5.—
Magyar polgári törvénykezési rendtartás. (1868. 54. tcz.) Összehasonlító és felvilágosító jegyzetekkel. Az 1870. póttörvényzikkkel ellátva. <i>Ókröss B.</i> -tól.	3.—
Váltójogtan a közönséges német váltórendszabály elvei szerint. Dr. <i>Apáthy J.</i> -tól	3.—
Alkotmányok gyűjteménye. Összegyűjtötte <i>Jánosi Ferencz</i> . I. kötet: Az angol alkotmány. II. kötet: Az amerikai egyesült államok. Svajcz. Franciaország és Belgium alkotmányai. 2 kötet	2.80
1865/68. országgyűlési törvények. Hiteles kiadás. A hivatalos szöveg hű lenyomata	1.50
Ugyanazok. Hiteles zsebkönyv díszes vászonkötésben	2.30
Magyarországi törvények és rendeletek tára. Második folyam. 1868. 2 kötet. Hivatalos kiadás	5.60
Ausztria birodalmi adórendszere, különös tekintettel a magyar korona alatti országok adó- és államgazdasági viszonyaira. <i>Szepessy Mihály</i> -tól	2.40
Nemzetgazdaságtan. <i>Matlekomits Sándor</i> tr.-tól	3.—
Függelék a polgári magyar törvénykezési rendtartáshoz. 8 ^o . A hivatalos szöveg hű lenyomata	—50
Ministeri rendelet sajtóvétségek felett ítélendő esküdtisékek felállítása iránt	—30
A bírósági szervezésről. Különös tekintettel a bírósági választási rendszerre. <i>Pósfay Károly</i> -tól	—60
Az anyagi váltójog iránti törvényjavaslat, különös tekintettel a külföldi törvényhozásra. <i>Külley Ede</i> -tól	1.60
A hannoverai polgári perrendtartás. A német hivatalos szöveg után magyarra fordította és jegyzetekkel kísérte <i>Pósfay Károly</i>	1.40
Magyarország közbjoga. Irta Dr. <i>Récsi Emil</i> . Harmadik kiadás. A második Dr. Löw T. által rendezett kiadás változatlan lenyomata. Ára	4.—
Szent István népe a sedáni uton. Ára	—50
Az államélet főbb mozzanatai, tekintettel a magyar közjogra. Irta Dr. <i>Kuncz Ignác</i> (jogtanár Pécsen). Ára	—80
A szóbeli eljárás és a gyorsírászat. Táblás kimutatással a pest-kerületi esküdtiséki sajtó-bíróság 1868. és 1869. évi működéséről. Irta Dr. <i>Feyer László</i>	—30

PFEIFER FERDINÁND

nemzeti könyvkereskedésében Pesten

(Szervitátor sarkán a „fehér hajó”-val szemben) megjelent:

A GIRONDISTÁK TÖRTÉNETE.

Irta: LAMARTINE A. — Fordította: Jánosi Ferencz.

10 kötet. — Ára 10 forint.

A francia forradalom elveivel, melyekkel az emberiség előtt új korszakot nyitott, dühével, melylyel saját keblét is marcangolta, s fegyverével, melylyel majdnem egy század-negyedig dicsőséggel küzdött egész Európával, a világtörténelem legnagyobbszerű, legiszonyúbb, de egyszersmind legragyogóbb eseménye. Tele vérrel, tele könnyel, de tele tanulással is a népekre nézve, mond Lamartine. Hogy mily égre kiáltó e vér, mily meghatók e könyvek, senki se festette élenkében, s tanulságra senki se mutatott rá határozottabban mint Lamartine a girondiak történelmében. E mű, történelem, ha az események hű előadását, csaknem regény ha a legérdekesebb jelenetek kiválasztását, művészeti összeállítását s páratlan szép költői nyelvért tekintjük, e felett még minden lapja egy ékes szónoklat az emberiség jogai mellett. Férfiak, nők egyenlően érdeklélnek s tanulással fogják ezt olvasni. Miután e mű minden európai nyelven több kiadást ért, egyedül nagy terjedelmének tulajdoníthatjuk, hogy eddig nem találkozott vállalkozó, ki a magyar közönséggel megismertesse.

ADALÉK A

MAGYAR KÖZJOGHOZ.

ÉSZREVÉTELEK

Lustkandl Venczel ily című munkájára:

„Das ungarisch-österreichische Staatsrecht“

a magyar közjog szempontjából.

Irta DEÁK FERENCZ.

II. jutányos kiadás. Ára 80 kr.

E münél a magyar közjogi irodalom terén, fontosabb, érdekesebb s tanulságosabb nem jelent meg. Nem egyes kérdésekről, hanem az egész magyar közjogról, a nemzet politikai létéről van szó. Deák Ferencz a közjog főbb kérdéseinek fejtegetésénél szelleme egész nagyságában tündöklék előttünk. Rá nézve nem létezik nehézség; kérlelhetlen logikája, bámulandó ismeretkincse feltárja a tényálladékokat, — és ki Deák jellemét ismeri, meg van győződve, hogy azt, mint a személyesített igazság: számítás és mellétekintet nélkül tette. Azért Deák ezen munkája mindnyájunkra nézve politikai evangéliumként szolgálhat. És minthogy Lustkandl V. úr nem azért részesült azon, még a bécsi lapok által is érdemtelennek nyilatkozott tiszteletben, hogy Deák Ferencz által megczó-foltassék, mintha tudományos becsére nézve korszakot alkotó munkát irt volna, hanem mert tudjuk, hogy hamis tanainak részint egész rendszerét, részint egyes tételeit sokan magukévá tették, kik a közügyekben befolyással, sőt hatalommal bírnak, azért a benne fejtegetett kérdések még soká fognak az állami életben hangoztatni, de Deák Ferencz munkája mindig győztes védelmezőnk leend, valahányszor a haza ellenei a jogra hivatkoznak.

